

İŞÇİLERİN KULLANMADIKLARI HAKLAR: TELAFİ ÇALIŞMASI

10 Şubat 2025

Yıldırım Koç

Birçok işyerinde işçilerin farkında olmadıkları ve bu nedenle de kullanmadıkları bir hak, işyerinde işin çeşitli nedenlerle durması veya durdurulması durumunda yapılacak uygulamadır.

Bir işyerinde çalışma çeşitli nedenlerle durduğunda, işin durdurulduğu günler işçilerin yıllık ücretli izinlerinden düşülmektedir. Halbuki yapılması gereken, İş Kanununa göre, telafi çalışması uygulamasıdır. Bu sürenin yıllık ücretli izinden düşülmesi yasaya aykırıdır.

İş Kanununda telafi çalışmasına ilişkin düzenleme aşağıda sunulmaktadır:

“Telafi çalışması

“Madde 64 - Zorunlu nedenlerle işin durması, ulusal bayram ve genel tatillerden önce veya sonra işyerinin tatil edilmesi veya benzer nedenlerle işyerinde normal çalışma sürelerinin önemli ölçüde altında çalışılması veya tamamen tatil edilmesi ya da işçinin talebi ile kendisine izin verilmesi hallerinde, işveren dört ay içinde çalışılmayan süreler için telafi çalışması yaptırabilir. Cumhurbaşkanı bu süreyi iki katına kadar artırmaya yetkilidir. Bu çalışmalar fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma sayılmaz.

“Telafi çalışmaları, günlük en çok çalışma süresini aşmamak koşulu ile günde üç saatten fazla olamaz. Tatil günlerinde telafi çalışması yaptırılamaz.”

Kanunun ilgili maddesinde açıkça belirtildiği gibi,

Zorunlu nedenlerle işin durması (yangın, sel, heyelan, hastalık, bakım, yenileme, stok birikmesi, vb.),

Ulusal bayram ve genel tatillerden önce veya sonra işyerinin tatil edilmesi (örneğin, kurban bayramından önceki veya sonraki günde çalışılmaması ve bu günün bayram iznine eklenmesi),

İşçinin talebi ile kendisine izin verilmesi (yıllık ücretli izin hakkının kullanılmadığı ve yasada veya toplu iş sözleşmesinde yer almayan bir mazeretin ortaya çıktığı durumlar)

gibi nedenlerle, işyerinde normal çalışma süresinin önemli ölçüde altında çalışılması veya işyerinin tamamen tatil edilmesi durumunda, işveren dört ay içinde telafi çalışması uygulayacaktır. İşveren dört ay içinde bu telafi çalışmasını uygulamazsa, hakkı düşmektedir.

Telafi çalışmasının nasıl uygulanacağı da kanunda düzenlenmiştir. Buna göre, telafi çalışması günlük en çok çalışma süresini (11 saat) aşamaz ve günde üç saatten fazla olamaz. Ayrıca, tatil günlerinde de telafi çalışması yaptırılamaz.

Birçok işyerinde, esasında telafi çalışması uygulanması gereken durumlarda, çalışılmayan süre işçilerin yıllık ücretli izinlerinden düşülmektedir. Örneğin, bir fabrikada bakım yapılacağından bir gün çalışılmadığında, telafi çalışmasının kullanılması yerine, tüm işçilerin yıllık ücretli izinlerinden bir gün düşülmüştür.

Bu uygulamanın kanuna aykırı olmasının bir nedeni de, İş Kanununun yıllık ücretli izinlere ilişkin maddesinde yer almaktadır.

Kanunun 56. maddesine göre, "işveren tarafından yıl içinde verilmiş bulunan diğer ücretli ve ücretsiz izinler veya dinlenme ve hastalık izinleri yıllık izne mahsup edilemez."

İşyerlerinde yaygın olarak karşılaşılan bu kanundışı uygulamanın engellenmesinde, İř Kanununun 64 ve 56. maddeleri kullanılmalıdır.